

PCBO

“Koningin Wilhelmina”

Prof. Röntgenstraat 10, 7311 AM Apeldoorn, 055-5212389

kws.pcboapeldoorn.nl / kws@pcboapeldoorn.nl

Gedragsprotocol

Inhoudsopgave

1. Inleiding	blz.3
• Arbo wet	
• Motto van de PCBS Koningin Wilhelmina	
• Sociaal emotionele ontwikkeling	
• Visie kanjertraining	
• Werking	
2. Doelstellingen	blz.4
3. Leerlijn kanjertraining groep 1 t/m 8	blz.5
• Vier gedragtypen in de kanjertraining	
4. Het pedagogisch handelen van de leerkracht	blz.9
• Ongewenst gedrag	
• Consequenties van ongewenst gedrag	
• Leerkrachten en ongewenst gedrag	
• Stappenplan aanspreken op gedrag	
5. Wat wordt van u als ouder verwacht	blz.15
• Ouders van pesters	
• Ouders van gepeste kinderen	
• Alle andere ouders	
6. Adressen en telefoonnummers	blz.16
7. Bronnen	blz.16
8. Stappenplan incidenten	blz. 17
9. Stappenplan grensoverschrijdend gedrag	blz 18

1. Inleiding

Arbo-wet

In de Arbo-wet staat dat elke school verplicht is een plan op te stellen voor veiligheid, gezondheid en milieu.

Bij het onderdeel veiligheid moet ook een plan opgesteld worden, waarin staat beschreven hoe de bescherming tegen pesten, bedreiging, seksuele intimidatie en geweld is geregeld.

De pedagogische veiligheid moet op school voor ieder kind merkbaar zijn. Ieder kind heeft het recht om met plezier naar school te gaan.

Waar grotere groepen kinderen gedurende langere tijd bij elkaar zijn, komen pesten en agressief gedrag voor. Voor alle betrokkenen (het gepeste kind - de pester - ouders - leerkrachten) is dit een zeer vervelende situatie.

Motto van de PCBS Koningin Wilhelmina (KWS)

Het motto van de KWS is: Samen in ontwikkeling met plezier, lef en vertrouwen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

De kanjertraining is ingevoerd in 2011-2012. Kanjertraining is meer dan een lesmethode. Het is een methodische aanpak van de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind en het pedagogisch handelen van de leerkracht.

Visie kanjertraining

De fijne sfeer wordt onder meer gedragen door de kanjertraining. De kanjertraining heeft als visie: als een mens sterk staat in zijn eigenheid, zichzelf durft te zijn en een sterke eigen identiteit heeft, dan is de mens in staat om te gaan met zichzelf en de medemens. Dit levert een positieve bijdrage aan de maatschappij en in het bijzonder het samen leven in deze maatschappij.

Werking

Als een ouder, een kind of een leerkracht constateert, dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag, dan treedt dit protocol in werking. Onmiddellijk worden dan de ouders, de betreffende unitleider en de directeur geïnformeerd. Van alle gesprekken hieromtrent worden verslagen gemaakt, die in het beheer komen van de directeur. In ernstige gevallen kunnen andere protocollen gaan werken (zoals schorsing en verwijdering).

Dit protocol geldt vooreerst t/m schooljaar 2020-2025. Tegen het einde van dat schooljaar wordt de werking geëvalueerd.

2. Doelstellingen

Door het jaar heen behandelen we negen thema's met als uiteindelijk doel dat de kinderen zoveel mogelijk als volgt over zichzelf denken:

Hier ben ik, het is goed dat ik er ben.

Er zijn mensen die van mij houden.

Niet iedereen vindt mij aardig, dat hoort zo.

Ik luister wel naar kritiek.

Ik zeg wat ik voel en wat ik denk.

Doet iemand vervelend tegen mij? Dan haal ik mijn schouders op.

Doet iemand rot, dan doe ik niet mee.

Ik gedraag me als een kanjer, want ik ben een kanjer.

Dit alles proberen we na te streven met alle respect voor de eigenheid van het kind, dus binnen het haalbare van het individuele kind.

Voor het onderwijs zijn de doelen vooral praktisch:

- de leerkracht wordt gerespecteerd
- pestproblemen worden opgelost
- leerlingen durven zichzelf te zijn
- leerlingen voelen zich veilig
- leerlingen voelen zich bij elkaar betrokken
- leerlingen kunnen gevoelens onder woorden brengen
- leerlingen krijgen meer zelfvertrouwen
- de school weet grenzen te stellen

3. leerlijn Kanjertraining groep 1 t/m 8

Groep 1 en 2

- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten
- Motor & Benzinepomp voor kleuters (zie KanVAS, materiaal: Inleidende oefening op Motor en de benzinepomp voor keuters)
- Max en het Dorpje a.h.v. knieboek / digibordplaten (zie KanVAS, Handleiding groep 1/2)
- Liedjes om gedrag in te slijpen (zie KanVAS, Handleiding en materialen, Liedjes)
- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen + Uitleg Maatjessysteem, Posters: Digibordposter groep 1 en 2: omgaan met pesten)
- Handpoppen gebruiken
- Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties)
- Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Tips + tops geven aan elkaar (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken.

Groep 3

- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten
- Kernoefening Motor & Benzinepomp begin schooljaar (zie KanVAS, materiaal, Beschrijving Motor en Benzinepomp)
- Max en de Vogel a.h.v. knieboek / digibordplaten (zie KanVAS, Handleiding groep 3)
- Liedjes om gedrag in te slijpen (zie KanVAS, Handleiding en materialen, Liedjes)
- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen + Uitleg Maatjessysteem, Posters: Digibordposter groep 3 en 4: omgaan met pesten)
- Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties)
- Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Tips + tops geven aan elkaar (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken m.b.v. het KanVAS, Docentvragenlijst

Groep 4

- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten
- Kernoefening Motor & Benzinepomp begin schooljaar (zie KanVAS, materiaal, Beschrijving Motor en Benzinepomp)
- Max en de Klas a.h.v. knieboek / werkboek / Digibordmateriaal (zie KanVAS, Handleiding groep 4)
- Liedjes om gedrag in te slijpen (zie KanVAS, Handleiding en materialen, Liedjes)

- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen+ Uitleg Maatjessysteem, Posters: Digibordposter groep 3 en 4: omgaan met pesten)
- Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties)
- Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Pettenkwadrant: kind dat zelf wil, gaat staan in het Pettenkwadrant (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken m.b.v. het KanVAS, Docentvragenlijst

Groep 5

-
- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten
- Kernoefening Motor & Benzinepomp begin schooljaar (zie KanVAS, materiaal, Beschrijving Motor en Benzinepomp)
- Max en de Zwerver a.h.v. knieboek / Digibordmateriaal (zie KanVAS, Handleiding groep 5)
- Liedjes om gedrag in te slijpen (zie KanVAS, Handleiding en materialen, Liedjes)
- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen + Uitleg Maatjessysteem, Posters: Digibordposter groep 5 en 6: omgaan met pesten)
- Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties) Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Pettenkwadrant: kind dat zelf wil, gaat staan in het Pettenkwadrant (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken m.b.v. het KanVAS, Docentvragenlijst, leerlingvragenlijst, sociogram

Groep 6

- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten
- Kernoefening Motor & Benzinepomp begin schooljaar (zie KanVAS, materiaal, Beschrijving Motor en Benzinepomp)
- Werkboek deel 1 / Digibordmateriaal (zie KanVAS, Handleiding groep 6)
- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen+ Uitleg Maatjessysteem , Posters: Digibordposter groep 5 en 6: omgaan met pesten)
- Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties)
- Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Pettenkwadrant: wie wil horen hoe anderen jou ervaren? (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken m.b.v. het KanVAS, Docentvragenlijst, leerlingvragenlijst, sociogram

Groep 7

- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten Kernoefening Motor & Benzinepomp begin schooljaar (zie KanVAS, materiaal, Beschrijving Motor en Benzinepomp)
- Werkboek deel 2 / Digibordmateriaal (zie KanVAS, Handleiding groep 7)
- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen+ Uitleg Maatjessysteem , Posters: Digibordposter groep 7 en 8: omgaan met pesten) Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties)
- Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Pettenkwadrant: wie wil horen hoe anderen jou ervaren? (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken m.b.v. het KanVAS, Docentvragenlijst, leerlingvragenlijst, sociogram

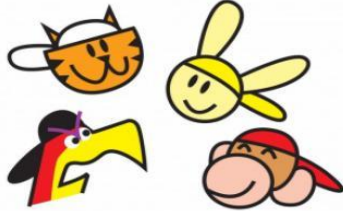
Groep 8

- Afsprakenposter, Smileyposter
- Uitleg petten
- Kernoefening Motor & Benzinepomp begin schooljaar (zie KanVAS, materiaal, Beschrijving Motor en Benzinepomp)
- Werkboek deel 3 / Digibordmateriaal (zie KanVAS, Handleiding groep 8)
- Oefenen stappen van de anti-Pestposter (zie KanVAS, Materiaal: Stappenplan om anti-pestposters te oefenen+ Uitleg Maatjessysteem , Posters: Digibordposter groep 7 en 8: omgaan met pesten)
- Vertrouwensoefeningen (zie KanVAS, Handleiding Tabblad Les- en spelsuggesties)
- Dichtbij-Veraf oefening door juf/meester
- Pettenkwadrant: wie wil horen hoe anderen jou ervaren? (Doorlopende leerlijn Van kritiek kun je leren)
- Opvallend gedrag met ouders bespreken m.b.v. het KanVAS, Docentvragenlijst, leerlingvragenlijst, sociogram

3.2 De vier gedragstypen in de Kanjertraining:

In het aanspreken van kinderen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan: “Welke pet heb je nu op? Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?” “Ik zie een heleboel witte petten!” “Wil je te vertrouwen zijn? Doe dan als de witte pet.” De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken.

We koppelen nooit een pet aan een kind. De petten gaan over gedrag, gedrag kun je veranderen. Een kind doet als een rode pet op een moment, het kind is de rode pet niet

De tijger (witte pet) is zichzelf, te vertrouwen, vriendelijk, behulpzaam en op een leuke manier grappig en stoer. Zonder witte pet moet hij ervoor oppassen niet naïef te worden.

Het konijn (gele pet) gedraagt zich vriendelijk, netjes en inlevend, zonder witte pet trekt zij zich echter terug en doet bang.

De aap (de rode pet) gedraagt zich op een blijmoedige manier en heeft humor, zonder witte pet gaat hij echter meelopen en slooft hij zich uit.

De vogel (de zwarte pet) vertoont leiderschapsgedrag en durft initiatief te nemen. Zonder witte pet speelt hij echter de baas, zoekt hij ruzie en kan hij pesten.

4. Het pedagogisch handelen van leerkrachten.

Werken met een methodische aanpak voor sociaal-emotionele ontwikkeling op school vraagt veel van de leerkracht. Niet alleen tijdens een enkel uur op school vraagt dat om aanpassing in leerkrachtgedrag, maar de hele dag door.

Als positief gedrag van de leerkracht ziet Kanjertraining de volgende zaken:

1. Respect en begrip tonen naar de leerlingen.
2. Durft vertrouwen te geven, heeft hoge verwachtingen van de kinderen.
3. Durft naar eigen functioneren te kijken.
4. Durft controle uit handen te geven.
5. Is consequent met duidelijke regels en grenzen.
6. Corrigeert opbouwend en geeft tips.
7. Bevordert de zelfstandigheid.
8. Zorgt voor een rustige en veilige sfeer.

Wij geven hier op de volgende wijze vorm aan:

De leerkrachten tonen belangstelling voor de leerlingen, in hun werk, spel en culturele achtergrond. Leerkrachten luisteren naar de leerlingen en nemen hun meningen serieus zonder er een waardeoordeel over te geven.

4.1 Ongewenst gedrag

Onder ongewenst gedrag verstaan wij:

- een ander bedreigen.
- een ander aanvallen.
- een ander bewust buitensluiten.
- grappen, toespelingen of insinuaties met vernederende strekking.
- handtastelijkheden die als vervelend of vernederend kunnen worden ervaren.
- al het gedrag waarbij de grens van de ander overschreden wordt
- een ander dwingen dingen te doen die hij/zij eigenlijk niet wil.

4.2 Consequenties ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag wordt op onze school niet getolereerd. In geval van herhaaldelijk ongewenst gedrag hanteren we het stappenplan incidenten en grensoverschrijdend gedrag (blz 17 en 18). In geval van een ruzie leren we de kinderen reageren volgens de principes van de Kanjertraining (witte pet). Een kind zegt duidelijk dat bepaald gedrag niet gewenst is, houdt het niet op, dan zegt het kind het nog een keer duidelijk en gaat vervolgens weg uit de situatie. Houdt het dan nog niet op, dan meldt het kind dit bij de leerkracht en kan rekenen op de onvoorwaardelijke steun. (zie stappenplan aanspreken op gedrag).

In geval van pestgedrag zien we de pester en de gepeste beiden als kinderen die de mogelijkheid hebben om hun handelingsrepertoire te wijzigen. De groep er bij betrekken kan heel krachtig werken om het pesten te laten stoppen. Het houden van Kanjerkringen met de hele groep zal dan ook altijd behoren tot de acties die genomen worden om het pesten te stoppen.

4.3 Leerkrachten en ongewenst gedrag

Kanjerleerkrachtgedrag en Kanjertaal

Hieronder staan verschillende aandachtspunten voor leerkrachtgedrag beschreven.

1. Maak dagelijks contact met alle kinderen en begroet ieder kind. Werk aan een goede relatie met ieder kind. Een kind heeft behoefte aan een goede relatie met jou. Het wil zich gezien en gehoord voelen door de meester/juf. Let ook op het contact met de onopvallende kinderen. De aandacht gaat vaak uit naar de assertieve, open kinderen. Ook de stille kinderen hebben jouw aandacht nodig. Individuele aandacht, bijvoorbeeld: een hand geven bij de deur en even persoonlijk aandacht zorgt ervoor dat je ieder kind hebt “gezien”. Het kind doet er toe voor jou.

2. Geef complimenten op afstand. Kinderen hebben dagelijks waardering (voeding) nodig. Kinderen groeien in zelfvertrouwen en positief bewustzijn als zij worden aanvaard zoals zij zijn. Juist agressieve, bazige kinderen zijn vaak erg gevoelig voor complimenten. Maak gebruik van hun altruïsme. Complimenten verbeteren de sfeer in een groep. Het onderling vertrouwen neemt toe. Zo voorkom je negatieve beelden over elkaar en verklein je de kans dat een kind wordt genegeerd omdat “juf (of meester) het ook een lastpak vindt.” Beloon het proces in plaats van het eindresultaat. Dus niet: ‘Wat een goed cijfer heb je’, maar ‘Ik kan zien dat jij goed je best heb gedaan’.

3. “Jij bent de moeite waard, maar dit gedrag kan niet!” Laat merken dat je hoge, positieve verwachtingen hebt van het kind en de groep. Geef jezelf en de ander iedere dag weer een nieuwe kans. Vraag je af wat je werkelijke overtuiging en bedoeling is met dit kind. Laat zien dat je oprecht blij bent met het kind. Let op je gedachten over dit kind en je aannames/ intenties.

4. Reageer duidelijk op ongewenst gedrag: oogcontact, een gebaar, hand op een schouder. Corrigeer van dichtbij. Corrigeer, in eerste instantie, van nabij (als dat kan). Je voorkomt dat het gedrag direct ‘groot’ en zichtbaar wordt gemaakt voor andere kinderen.

Wees alert op ‘kleine’ dingen die de rust verstoren. Er is vaak al veel gebeurd voordat gedrag echt vervelend wordt. Blokkeer direct de “benzinepompen”. Voorkom dat je boos wordt, geef vriendelijk en duidelijk leiding. Zet een kind niet voor schut, corrigeer de ergste benzinepomp als die weer eens in een deuk ligt: “Goede vrienden juttten elkaar niet op. Als jij een goede vriend bent, dan stop je met je gegiechel.” Ga niet schreeuwen of belerend spreken. Je wijst het gedrag af, niet het kind. Wees daar duidelijk in.

5. De wereld van het fatsoen: verwacht dat een leerling het goed wil doen. Reageer als leerkracht vanuit die verwachting. Gebruik zinnen als: “Ik wil dat je daarmee stopt”. Laat je niet verleiden tot een machtsstrijd met een leerling. Blijf rustig en beheerst reageren. Blijf rustig, ook als je merkt dat het kind in uw irritatiezone zit.

6. Gebruik de ‘ik boodschap’: “Ik zie , hoor..... daar heb ik last van, ik wil dat je daarmee stopt” Je benoemt het gedrag en geeft een duidelijk signaal. Veel kinderen reageren vaak direct met gewenst gedrag. Je benoemt hier: wat je ziet/hoort, wat het met je doet, en wat je wilt. Situatie → effect op jou → gewenste situatie. Bedank een kind als het positief reageert: “Fijn, dank je wel.” Complimenteer dit kind wat later met haar/ zijn positief gedrag “Wat fijn dat je nu zo rustig werkt, wij kunnen nu ook goed doorwerken” .

Wat doe je als een kind niet gewenst reageert of in herhaling valt....?

7. Durf krachtig te spreken = leiderstaal (directief taalgebruik). Je begint altijd volgens de norm van het fatsoen. Geef aan wat je verlangt en geef dat rustig aan. Reageert een kind niet na herhaald verzoek, gebruik dan "leiderstaal" D.w.z. je spreekt kinderen duidelijk en krachtig aan. Je bent juist liefdevol als je het kind geeft wat het kan begrijpen. Blijft een kind volharden in dwars gedrag, dan is er iets bijzonders aan de hand. Zeg dan zoiets als: "Ik kom zo bij je terug. Er is iets met je aan de hand."

8. Er is iets met het kind aan de hand. Ga verder met de groep indien het gedrag van het kind dit toelaat. Zeg: "Ik weet niet wat er metaan de hand is. Laat haar/hem nu maar even." Kap benzinepompen direct af: "Stoppen met benzine geven!". Zet de groep aan het werk. En doe een hernieuwde poging tot contact met het kind.

9. Ik schrik van jouw gedrag, zo ben jij helemaal niet. Dit gedrag kan niet. Is dit echt wat je wilt? Ik geloof het gewoon niet. Hiermee refereer je aan het werkelijke verlangen van het kind. Probeer erachter te komen of het kind wil stoppen met het grensoverschrijdend gedrag. Bij Ja: "Daar ben ik blij om..... Dan ga je nu zitten en zie ik dit gedrag ook niet meer!" Op een geschikt moment kunt u met deze leerling nabespreken 'wat er nu precies aan de hand was.' Bij Nee: "Dat meen je niet. Ik wil dit niet geloven van je! Ik kom over vijf minuten terug. Denk nog eens na of je werkelijk meent wat je nu allemaal zegt."

Kind blijft volharden/doorgaan:

10. "Je mag dit herhalen met je ouders en de directeur erbij. Is dit wat je echt wilt?" Bij Ja: Leerling moet de klas verlaten. (Er moet dus een plek zijn waar deze leerling heen gaat=schoolbeleid/schoolafspraken) Directie wordt ingelicht en de ouders ook. Ouders worden gebeld voordat de leerling dat heeft kunnen doen. De ouders/verzorgenden worden uitgenodigd voor een gesprek op school. In dit gesprek wordt besproken wat wel en niet kan op school en hoe nu verder gehandeld gaat/kan worden. Afhankelijk van de houding van de ouders zoekt de school een oplossing die goed is voor de betreffende leerling, de klasgenoten, de leerkracht, de school, de buurt, andere ouders en wie er verder nog mee te maken heeft. Reageren de ouders wraak-, haat-, of zeurgericht, dan zegt de school welke acties worden ondernomen. De acties die worden ondernomen hebben als doel het leerproces te bevorderen en het fatsoen te handhaven. Het bestuur is op de hoogte van dit gesprek. Het beleid moet op alle niveaus gedragen worden. De leerling kan terug in de klas als ouders en school op een lijn zitten. De ervaring leert dat in deze extreme gevallen de meeste ouders steun geven aan het schoolbeleid. De leerkracht laat zich niet intimideren als ouders hun kind van school dreigen te halen. Wij staan pal voor het fatsoen.

11. Betrek de groep bij gewenste gedragsverandering van een kind "Ik heb erg last van dit gedrag, wie van jullie heeft hier ook last van?" Doe dit altijd respectvol, vanuit de gedachte: 'we helpen elkaar'. (Je maakt op die manier "de macht van het fatsoen" zichtbaar.)* Jij steekt de vinger op en vraagt aan de leerlingen die het met je eens zijn hetzelfde te doen. De witte petten zullen altijd op jouw hand zijn als jij je van meet af aan respectvol hebt gedragen. Zijn er momenten dat jij je zelfbeheersing verloor, dan keert de groep zich echter tegen je. De groepsleden nemen afstand van jouw gedrag en dat van de dwarsliggende leerling. Gelukkig heb jij je zelfbeheersing niet verloren. Alles gaat daarom goed en kun je het gedrag van de dwarsligger samenvatten met: "Ik heb hier last van, wij hebben hier last van... Nu is het mooi geweest!"

*Groepsdruk is een discutabel fenomeen. De Kanjertrainer mag hier alleen gebruik van maken als hij/zij dat doet zonder gevoelens van irritatie, wraakzucht, onverschilligheid, angst, onzekerheid. Het doel is inzicht geven enerzijds en anderzijds aan te sluiten op het verlangen goed te willen doen. Het is groepsdruk in positieve zin: doe elkaar recht. Kwaadaardige groeperingen daarentegen maken

gebruik van groepsdruk in negatieve zin, gericht op onderdrukking, machtshandhaving. Middelen: intimidatie, angst aanjagen. Uiteraard houd je je hier verre van. Groepsdruk is alleen in de positieve variant toegestaan.

12. De Kanjerleerkracht durft ouders toe te laten in de klas De Kanjerleerkracht laat zich niet bepalen door gevoelens van irritatie, onmacht, angst en onverschilligheid. Ouders hebben bijna altijd het goede voor met hun kind en andere kinderen. Ouders willen graag betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind en willen graag samenwerken. Laat dit het uitgangspunt zijn om ouders uit te nodigen in de les.

N.B. Feedback in de bovenbouw: nodig eventueel ouders uit bij de lessen, zeker als hun kind van klasgenoten wil horen hoe er over haar/hem wordt gedacht. Als ouders weten dat deze oefening voor hun kind op het programma staat dan zullen ze er zeker bij willen zijn. Voor kinderen die niet durven, forceer een kind of ouders niet om een oefening te doen waarin kritiek wordt gegeven. Neem een ontspannen houding aan: "Graag of niet". Bijna alle leerlingen doen deze oefening met plezier. Laat u niet bepalen door de angst van een enkele leerling of ouder. De kans is namelijk groot dat het kind van de enkele ouder die zich hevig verzet grensoverschrijdend stil, brutaal, of schreeuwerig is. Opvallend vaak staat de ouder met het kind dat is te typeren als passief-agressief op de rem. De sociale knelpunten bij deze leerling zijn daarmee onbespreekbaar en daardoor in de visie van de Kanjertraining niet op te lossen zonder medewerking van de ouders. Enkele ouders zullen daarentegen een oplossing willen afdwingen, waarbij de eis is dat het gedrag van andere kinderen wel, en dat van hun kind niet wordt besproken, de leerkracht gaat hierin niet mee.

Borging en implementatie - Spreek de twee talen - Laat je twee keer per jaar observeren door een collega of de Kanjercoördinator* - Vraag ondersteuning als je bepaalde dingen moeilijk vindt - Bereid de lessen goed voor en lees daarbij de algemene handleiding, de eigen handleiding en de 'handleiding Conflictbeheersing op school' - Betrek ouders erbij: Reageer niet cynisch, geïrriteerd of angstig op de aanwezigheid van ouders. Je hebt hun kinderen in jouw klas. Als je de ouders afwijst, zal het kind zich nooit geaccepteerd voelen en jou ook niet accepteren.

Aandachtspunten - Vraag hulp als het niet goed gaat met de groep, intern bij collega's, de kanjercoördinator, intern begeleider. Zo nodig ondersteuning door Stichting Kanjertraining - Laat gedragsproblemen in de onder- en middenbouw niet sudderen, zodat het uiteindelijk escaleert in de hogere groepen - Sta als school voor een veilig klimaat voor alle kinderen: Durf het normale te beschermen en treed grens stellend op, zie ouders als partner van hun schoolgaande kind: "Wij kunnen dit niet alleen. Wij hebben uw hulp nodig." Geef ook bij ouders duidelijk aan wat gewenst en ongewenst gedrag is. Doe dat respectvol en zo mogelijk met een vleugje humor.

Stappenplan aanspreken op gedrag

1. Benoem het gedrag waar je last van hebt
"Ik zie dat...", "ik hoor dat...."

En wat het met je/de klas doet (gevoel)

"ik merk dat het ..., "ik heb last van...", "ik vind het storend dat..."

2. "Is het je bedoeling om... (wat doet het met je)?" of "stop daar mee (gewenst gedrag benoemen)"

Nee -> "fijn dat dacht ik al, stop er dan maar mee"
"hoe ga je het de volgende keer anders doen?"
"wat spreken we af?"

Ja-> "Meen je dat?"
"Blijf je hiermee doorgaan?"
VERBAZING TONEN

Bij **Ja**:

3. Leiderstaal

- "Kijk me aan", Ik wil dat je nu...", "Stoppen nu", "Hier geven...(materiaal)" - "Je hebt nu de keus...."

Je luistert naar mij

Consequentie (zie stappenplan grensoverschrijdend gedrag)

Bij consequentie, ook daadwerkelijk uitvoeren

- Dicht bij je laten zitten
- "we praten straks.. (na schooltijd/pauze)"
- Afkoelplek
- Uit de klas (eventueel hulp van collega/directie)

4. In beide keuzes een kind-gesprek voeren. (Buiten lestijd, kind eerst laten afkoelen)

Vraag nogmaals naar **BEDOELING**

- "Is het jouw bedoeling om hiermee door te gaan?" - "Wil jij echt dat ik jou zie als....?"

Onmacht

Onwil

Nee, ik wil stoppen:

- Afspraken/plan maken
- Eventueel goedmaken/herstellen
- ouders informeren

Ja, ik wil doorgaan:

- Ouders bellen voor een gesprek
- kind uit de klas

Gesprek met ouders:

Keuren ouders het gedrag af?:

Ja

Hulp aanbieden
(Smileyposter)
Passende plek indien nodig
Maak samen een plan
2 klassen hoger/lager
Training op sociaal emotioneel gebied

ja, maar...

School: stelling nemen

'geen excuus voor wangedrag'
Wilt u dat uw kind...?

nee

Grenzen school aangeven

Schorsen
Is dit de juiste school voor u?
Kind voorlopig uit de klas, bedenktijd

Aanvullende informatie

Stappenplan aanspreken op gedrag is geschreven om inzichtelijk te maken wat de stappen zijn die genomen kunnen worden. Hierbij is uitgegaan van een situatie waarin de veiligheid van omstanders niet in het geding is, maar het gaat om een machtsstrijd. De stappen helpen om als leerkracht vanuit vertrouwen te communiceren en het kind de mogelijkheid te bieden de rechthoek weer binnen te komen. Komt dit gedrag vaker voor en kan er een patroon geconstateerd worden? Schakel dan het zorgteam in en geef tijdig aan naar ouders of dit gedrag nog binnen de mogelijkheden van de school behandeld kan worden. (zie stappenplan incidenten en grensoverschrijdend gedrag blz 17 en 18)

Bij grensoverschrijdend gedrag waarin het kind aangeeft dat het de bedoeling is om zo te doen, kan na schooltijd nogmaals gevraagd worden naar de bedoeling. Als het kind daarop aangeeft dat het niet zijn bedoeling was kan de groene kant van het stappenplan gevolgd worden. Wanneer het kind zegt dat het wel zijn bedoeling was mag dit herhaald worden waar de ouders bij zijn. Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren is er steun om verdere stappen te ondernemen.

Ouders kunnen echter ook reageren vanuit ja, maar waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt. **Er is geen enkel excuus voor wangedrag!** Dit mag ook duidelijk gemaakt worden en daaropvolgend kan verwezen worden naar de smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastigvalt.

Tenslotte kunnen ouders het gedrag ook goedkeuren, hierbij kan worden terugverwezen naar de schoolregels waarmee de ouders akkoord gingen toen ze hun kind inschreven. Met de boodschap dat als dit niet onderschreven kan worden er hier geen plek meer is op school en er gezocht mag worden naar een school waar dit wel toegestaan is.

Onderstaand nog enkele aanvullende opmerkingen ter ondersteuning van de stappen:

Heb je het zelf kunnen waarnemen, of gebeurde het buiten je zicht?

Waargenomen: pal staan voor het fatsoen en handelen door kinderen eerst te scheiden van elkaar.

Buiten je zicht: blijf uit een primair oordeel en toon verbazing

Was of is de veiligheid in het geding (van jou, kind, of omstanders)?

Veiligheid gaat voor. Indien nodig ontruimen, kinderen naar andere ruimte, extra hulp laten halen.

Grensoverschrijdend gedrag van ouders of van leerlingen?

Bij ouders zorg dat er geen andere kinderen in de buurt zijn. Neem ouder mee naar andere ruimte of maak aparte afspraak. Regel toezicht voor andere kinderen.

Staan er omstanders bij, die zich ermee kunnen bemoeien of die in een loyaliteitsconflict kunnen komen? *Opvang regelen voor andere kinderen of probleem parkeren naar moment dat er geen kinderen meeluisteren.*

Ben je in staat om te reageren?

Nee: probleem parkeren om te voorkomen dat je dingen zegt waar je spijt van krijgt. Geef aan wanneer en onder welke voorwaarden dat wel kan.

Is het grensoverschrijdende gedrag van het kind naar jou toe gericht?

Haal een collega erbij, eventueel door middel van een kind uit de klas.

5. Wat wordt van u als ouders verwacht.

5.1 Ouders van pesters

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.

5.2 Ouders van gepeste kinderen

- Als pesten op straat gebeurt (door KWS leerlingen) of op social media, kunt u dit in de school bespreekbaar maken.
- Gebruik als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn.
- Pesten op school direct met de leerkracht bespreken.
- Geef alleen de belofte om er met niemand over te praten, als je dit waar kunt maken.
- Zet het kind thuis (en op school) positief in de belangstelling.
- Blijf in gesprek met uw kind.
- Stel positieve open vragen en geen negatieve vragen met naam en toenaam van de pester.

5.3 Alle andere ouders

- Neem het probleem serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Neem ouders van het gepeste kind serieus en maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Praat met uw kind over school, over relaties in de groep. Vraag ook af en toe of er in de groep wordt gepest.
- Corrigeer uw kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Vraag het gepeste kind thuis te spelen.
- Betrokken zijn, vraag regelmatig aan kinderen hoe was het op internet, wat heb je gedaan? Zowel thuis als op school.
- Begeleiden, laat kinderen niet alleen op de computer of tablet.
- Beschermen, kijk mee op internet en laat je kind ook weten dat je mee kijkt. Ze moeten het weten dat je alles kan controleren.

6. Adressen en telefoonnummers

GGD stedendriehoek

Tel: 055-5772700

www.ggdstedendriehoek.nl

kanjer coördinatoren KWS:

Onno Vis ovis@pcboapeldoorn.nl

Irene Jeeninga ijeeninga@pcboapeldoorn.nl

Vertrouwenspersonen KWS:

Mevr. G de Kroon (groepsleerkracht)

Tel school: 055 5212389

Tel prive: 055-5418362

gkroon@pcboapeldoorn.nl

Mevr. I. Jeeninga (groepsleerkracht)

Tel school: 055-5212389

Tel prive: 055-3667321

ijeeninga@pcboapeldoorn.nl

Vertrouwenspersoon PCBO:

Mevr. Elly van Reij-Pieteron

0652648035

Landelijke klachtencommissie voor het Christelijk onderwijs:

Postbus 82324

2508 EH Den Haag

Telefoon: 070 386 16 97

E-mail: info@klachtencommissie.org

7. Bronnen

Kanjertraining

www.kanjertraining.nl

Jan Willem Roseboom van het bureau jeugd en media.

Handige websites met informatie en/of gelegenheid tot het stellen van vragen:

<http://www.kanjertraining.nl/informatie-voor-ouders/pesten>

www.jeugdenmedia.nl

www.mediaopvoeding.nl

www.mijnkindonline.nl

We gaan ervanuit dat de leerkracht in zijn/haar professionaliteit zelf een afweging kan maken of het gedrag een incident is of grensoverschrijdend

Stappenplan incidenten (schoppen, slaan, schelden, bewust buiten sluiten, ander bedreigen)	2x altijd noteren in parnassys	4x altijd noteren in parnassys	6x altijd noteren in parnassys	Meer dan 8x altijd noteren in parnassys
Groep 1, 2	Ouders op de hoogte stellen met kind praten, leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school. leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school met IB of MT leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders gesprek op school met directie leerkracht bepaalt consequentie.
Groep 3, 4,5,6	Ouders op de hoogte stellen met kind praten, leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school Consequentie kind: 2 x in een week een consequentie	Ouders voor gesprek op school met IB of MT Consequentie kind: 2 x in een week een consequentie.	Ouders gesprek op school met directie Consequentie kind: dag schorsen
Groep 7 en 8	Ouders op de hoogte stellen met kind praten, leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school Consequentie kind: 3 x in een week een consequentie	Ouders voor gesprek op school met IB of MT Consequentie kind: 3 x in een week een consequentie.	Ouders gesprek op school met directie Consequentie kind: dag schorsen

Consequenties kunnen verschillende dingen zijn, bijvoorbeeld: pauze binnen, klus doen, nablijven, spreekbeurt houden in een andere groep. Ouders zijn op de hoogte van de consequentie en de consequentie wordt in overleg met ouders worden bepaald.

We gaan ervanuit dat de leerkracht in zijn/haar professionaliteit zelf een afweging kan maken of het gedrag een incident is of grensoverschrijdend.

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag (slaan in het gezicht, spugen op iemand anders, schelden over afkomst/religie/uiterlijk, bijten, discriminatie, bewust spullen van ander kapot maken)	1x altijd noteren in parnassys	2x altijd noteren in parnassys	3x altijd noteren in parnassys	Meer dan 3x altijd noteren in parnassys
Groep 1, 2	Ouders op de hoogte stellen met kind praten, leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school met IB of MT, evt kernteam betrekken Consequentie kind: leerkracht bepaalt consequentie	Ouders gesprek op school met directie, betrekken kernteam Consequentie kind: in overleg met directie	Dag schorsen Advies andere school
Groep 3,4,5,6	Ouders op de hoogte stellen met kind praten, leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school met IB of MT, evt kernteam betrekken Consequentie kind: 2 x in een week een consequentie	Ouders gesprek op school met directie, kernteam betrekken Consequentie kind: in overleg met directie	Dag schorsen Advies andere school
Groep 7 en 8	Ouders op de hoogte stellen met kind praten, leerkracht bepaalt consequentie.	Ouders voor gesprek op school met IB of MT , evt kernteam betrekken Consequentie kind: 3 x in een week een consequentie	Ouders gesprek op school met directie, kernteam betrekken Consequentie kind: in overleg met directie	Dag schorsen Advies andere school

Consequenties kunnen verschillende dingen zijn, bijvoorbeeld: pauze binnen, klus doen, nablijven, spreekbeurt houden in een andere groep. Ouders zijn op de hoogte van de consequentie en de consequentie wordt in overleg met ouders worden bepaald.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag	1x Altijd noteren in parnassys			
Groep 1 t/m 8	Ouders gesprek op school met directie en hulp van buitenaf.			